

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก : แนวความคิดเห็นของผู้มีส่วนจัดการของชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ดังมีรายละเอียด โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต หนังสือ เอกสาร ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ทั้งในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และชุมชนเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยยังคัดเลือกพื้นที่ในการวิจัยอีกแห่งหนึ่ง กล่าวคือ ชุมชนบ้านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงของประเทศและแหล่งท่องเที่ยวอันคือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกของประเทศเมื่อปี พ.ศ.2534 โดยองค์การ UNESCO แต่ด้วยชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับอุทยานประวัติศาสตร์นั้นยังมีประวัติศาสตร์อันยาวนานคู่กับแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกจึงน่าจะได้รับการวางแผนและพัฒนาเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนที่ได้รับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลกที่มีชีวิตแยกเช่นเดียวกับเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาดังนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก ของชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
- 2) ศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก ของชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 3) ศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัยและ ชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การเก็บข้อมูลโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของ สปป. ลาว และข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต หนังสือ เอกสาร ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษา

ส่วนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-depth Interview) และเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเน้นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และชุมชนบ้านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ที่ต้องการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารบริษัทนำเที่ยวที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และกลุ่มบริษัทนำเที่ยวที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุโขทัย กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งสองแห่ง คือ เมืองหลวงพระบางและจังหวัดสุโขทัย กลุ่มที่ 3 กลุ่มธุรกิจรถเช่า ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของที่ระลึก ธุรกิจการจัดแสดง ธุรกิจสปา เป็นต้น กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และจังหวัดสุโขทัย กลุ่มที่ 5 กลุ่มนักวิชาการจัดการด้านการท่องเที่ยวของประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และจังหวัดสุโขทัย การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2546) ซึ่งใช้วิธีในการตรวจสอบ และนำข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่างๆ ผู้วิจัยจะได้นำมาจัดเป็นหมู่ตามประเภทและประเด็นที่ต้องการแล้วนำมาวิเคราะห์จากเนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ค้นพบ (Topic) เพื่อหาความสัมพันธ์และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วขยายผล โดยการรายงานผลการศึกษาโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก : แนวความคิดเห็นของผู้มีส่วนจัดการของชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พอสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ประวัติความเป็นมาของแขวงหลวงพระบาง

ประวัติศาสตร์ ประเทศลาวหรือชื่ออย่างเป็นทางการ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ 91,429 ตารางไมล์ เมืองหลวง คือ นครเวียงจันทน์ (Vientiane) เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเลมีพรมแดนติดจีนและพม่าทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดต่อกับเวียดนามทางทิศตะวันออกติดต่อกับกัมพูชาทางทิศใต้มีแม่น้ำโขงกั้นพรมแดนระหว่างลาวกับไทยทางทิศตะวันตก

ในอดีตลาวมีเมืองหลวงพระบาง เป็นเมืองหลวงเก่า เป็นเมืองที่เจ้าผู้มั่งคั่งรวบรวมแว่นแคว้นต่างๆ ของชนเผ่าไท-ลาวในเขตลุ่มน้ำโขงแม่น้ำคาน แม่น้ำอู ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้าง ณ ดินแดนริมน้ำโขง คือ หลวงพระบาง เมื่อปี พ.ศ.1896-1916 โดยการชาวเชื้อสายขอม (เพราะพระมหากษัตริย์ของเจ้าฟ้าผู้มั่งคั่ง คือ พระราชธิดาของกษัตริย์ขอมในสมัยนั้น) พร้อมกับ การรับรับพุทธศาสนาเข้ามาแทนที่ การนับถือผี ลาวเป็นประเทศหนึ่งที่สืบเชื้อสายบรรพบุรุษเดียวกันกับชาวไทย แต่ลาวมีชนกลุ่มน้อยมากมายหลายเผ่า ลาวแท้ๆ มีเพียงประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ซึ่งมักจะอาศัยอยู่ตามริมน้ำโขงบนที่ราบ ส่วนชาวเขานิยมอยู่บนเทือกเขา แรกทีเดียวอาณาจักรล้านช้างมีชื่อเรียกว่า เมืองขวา อันเนื่องมาจากมีชาวขวอาศัยมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ปี พ.ศ.1900 เปลี่ยนมาเป็นชื่อเมืองเชียงทอง กระทั่งกษัตริย์ขอมได้พระราชทานพระพุทธรูปองค์หนึ่ง มีชื่อว่าพระบางเป็นพระพุทธรูปศิลปะสิงหล เจ้าฟ้าผู้มั่งคั่งทรงเปลี่ยนเป็น เมืองหลวงพระบาง

ปี พ.ศ.2088 พระโพธิสารราชเจ้า โปรดฯให้ย้ายเมืองหลวง อาณาจักรล้านช้างไปอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ แม้หลวงพระบางจะไม่ได้เป็นเมืองหลวงอีกต่อไป แต่เจ้ามหาชีวิตยังคงประทับอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง

ต่อมาอาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสามอาณาจักร คือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาสัก กษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านช้าง ยังคงสืบทอดราชบัลลังก์กระทั่งถึงยุคสิ้นสุดของราชวงศ์อันมีสาเหตุหลักมาจากการตกเป็นเมืองขึ้นของชาวสยาม เวียดนาม และฝรั่งเศส เหตุนี้เองเมืองหลวงพระบางจึงมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นราชธานีเก่าแก่มี่วัดวาอารามมากมาย และมีธรรมชาติที่งดงาม

ที่ตั้ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือเรียกโดยย่ออีกอย่างหนึ่งว่า สปป.ลาวตั้งอยู่ในแดนสุวรรณภูมิหรืออินโดจีนระหว่างเส้นละติจูดที่ 100-108 องศา เป็นประเทศในเขตร้อนในเอเชียอาคเนย์ เมืองหลวง คือ เวียงจันทน์ ลักษณะภูมิประเทศ ในอดีตประเทศลาวมีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีเนื้อที่ 480,000 ตารางกิโลเมตร แต่ต่อมาภายหลังเสียดินแดนบางส่วนให้กับสยามจนกระทั่งเข้าสู่ยุคปลดปล่อยการปกครองของฝรั่งเศส ทำให้ประเทศลาวเหลือพื้นที่เพียง 236,880 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสำคัญถึง 13 สายด้วยกัน อาทิเช่น แม่น้ำคาน แม่น้ำอู แม่น้ำจิม แม่น้ำซำบ แม่น้ำแบง เป็นต้น แม่น้ำที่สำคัญที่สุดของลาวที่เป็นแม่น้ำนานาชาติ คือ แม่น้ำโขง หรือที่คนลาวเรียกว่าแม่น้ำของ

ดอกไม้ประจำชาติ คือ ดอกจำปี หรือที่คนไทยเรียกว่าดอกกลิ่นหอม เป็นต้นไม้ที่สามารถปลูกได้เองตามธรรมชาติ พบเห็นได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะในแขวงจำปาสักทางตอนใต้ของประเทศลาว จะมีจำนวนมากที่สุด ดอกจำปา หรือ ดอกกลิ่นหอม

ประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และภาษาที่ไทยลาวมีความคล้ายคลึงกันแล้ว งานประเพณีต่างๆ ตลอดปีของลาวไม่แตกต่างจากประเทศไทยในภาคอีสานมากนัก โดยงานประเพณีต่างๆ จะเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเรียกว่า ฮีตสิบสอง ซึ่งคำว่า ฮีต หมายถึง จารีต และ สิบสอง หมายถึง เดือนทั้ง 12 เดือน ในรอบ 1 ปี

5.1.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนเมืองเก่า

ข้อมูลทั่วไป ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ตำบลเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไท เมื่อ 700 ปีมาแล้วเป็นดินแดนแห่งความดั่งงามอย่างยิ่งแต่ครั้งอดีต ทั้งในด้านการปกครอง ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนการเจริญด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี หนังสือไทยก็มีกำเนิด ณ ที่แห่งนี้และในที่ของตำบลเมืองเก่าประกอบไปด้วยมรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นต่างๆ เป็นที่ตั้งของโบราณสถาน วัดวาอาราม เจดีย์ต่างๆ มากมาย จึงแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในสมัยสุโขทัยเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันจึงได้นำมาเรียกเป็นชื่อตำบลว่า ตำบลเมืองเก่า มีพื้นที่ ประมาณ 100 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเมืองสุโขทัย อยู่ห่างจากอำเภอเมืองสุโขทัย และศาลากลางจังหวัดประมาณ 12 กิโลเมตร มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 2 ส่วน คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มี 11 หมู่บ้าน และเทศบาลตำบลเมืองเก่ามี 12 ชุมชน

ชุมชนเมืองเก่า ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ จังหวัดสุโขทัย ตามทางหลวงหมายเลข 12 สุโขทัย-ตาก ระยะห่างจากจังหวัดประมาณ 12 กิโลเมตร ชุมชนตำบลเมืองเก่ามีประวัติความเป็นมาพร้อมกับการกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีประมาณ 700 ปี กว่ามาแล้ว สถานที่ตั้งตำบลอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และเป็นเขตพระราชวังเก่า

สาเหตุที่ได้ชื่อว่า เมืองเก่า เพราะเคยเป็นราชธานีมาก่อน และมีการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมสืบทอดกันมา ในปัจจุบันตำบลเมืองเก่ามีชุมชนทั้งสิ้น 12 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตระพังทองกลาง ชุมชนบ้านใต้ ชุมชนบ้านเหนือ ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง ชุมชนป่ามะม่วง ชุมชนรามใหญ่ ชุมชนรามเล็ก ชุมชนแม่รำพัน ชุมชนลิไท ชุมชนสุโขทัยนคร 1 ชุมชนสุโขทัยนคร 3 และชุมชนศรีชุม (จิรวัดน์ พิระสันต์, 2554 หน้า 1) สภาพทั่วไปของชุมชนเป็นที่ราบลุ่ม และมีภูเขาบ้างเล็กน้อย ลักษณะดินเป็นดินเหนียว และดินเหนียว มีลำคลองไหลผ่าน มีอ่างเก็บน้ำสิริพงษ์ และตระพังเก็บน้ำหลายแห่ง โดยรับน้ำจากอ่างน้ำทำให้มีน้ำใช้ตลอดปี อาณาเขตการปกครอง มีพื้นที่ 13,817 ตารางกิโลเมตร สถานที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งเป็นมรดกอันยิ่งใหญ่ของประเทศไทย บริเวณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีโบราณสถานที่สำคัญมากมาย มีวัดอยู่ในบริเวณไม่น้อยกว่า 14 วัด รวมทั้งมีหลักเมือง อนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง เตาทุเรียง และเนินปราสาท เป็นต้น

การวิเคราะห์ SWOT ของชุมชนแขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว

จุดแข็ง

1. เป็นเมืองเก่าแก่และมีความสำคัญในฐานะอดีตเมืองหลวงแห่งอาณาจักรล้านช้าง
2. มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาอย่างยาวนาน
3. มีศิลปกรรม สถาปัตยกรรมลาวที่งดงามและอ่อนช้อย
4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามและบริสุทธิ์
5. ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น มรดกโลกทางวัฒนธรรมจากองค์การ UNESCO ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก
6. มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในการบ่งบอกถึงความเป็นชาติพันธุ์ลาว
7. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก
8. มีความหลากหลายทางเชื้อชาติจนกลายเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
9. ผู้คนมีมิตรไมตรี และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายที่น่าสนใจและนักท่องเที่ยวอยากเรียนรู้ มีแม่น้ำโขงไหลผ่านเกิดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำที่มีชื่อเสียงระดับโลก

จุดอ่อน

1. สภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land lock)
2. สภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะอากาศโลก
3. สภาพทางเศรษฐกิจในเรื่องของค่าครองชีพค่อนข้างสูง
4. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติค่อนข้างห่างไกลและยังไม่ได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวมากนัก
5. รูปแบบการท่องเที่ยวที่ยึดติดกับแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานและวัตถุ โดยที่ยังไม่ได้ดึงวิถีชีวิตมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการท่องเที่ยว

อุปสรรค

1. นโยบายการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานได้ต่อเนื่อง
2. เกิดการรับวัฒนธรรมใหม่จากนักท่องเที่ยวและเป็นสาเหตุให้วัฒนธรรมลาวเริ่มอ่อนแอ
3. สภาพะทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ

โอกาส

1. เกิดการลงทุนระหว่างประเทศในเรื่องของเส้นทางการคมนาคมทางบกและทางอากาศที่เชื่อมโยงเข้าสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียน (ASEAN)
2. กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตผลักดันให้นักท่องเที่ยวสนใจเมืองหลวงพระบางมากขึ้น
3. การเปิดประเทศและการเข้าสู่อาเซียน (ASEAN) เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้ สปบ.ลาวได้รับการพัฒนาประเทศในทุกๆระบบ

การวิเคราะห์ SWOT ของชุมชนเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย

จุดแข็ง

1. เป็นเมืองเก่าแก่และมีความสำคัญในฐานะอดีตเมืองหลวงแห่งราชอาณาจักรไทย
2. มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาอย่างยาวนาน
3. มีศิลปกรรม สถาปัตยกรรมที่งดงามและอ่อนช้อย
4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามและบริสุทธิ์
5. ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น มรดกโลกทางวัฒนธรรมจากองค์การ UNESCO ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก
6. มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในการบ่งบอกถึงความเป็นไทย
7. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก
8. ผู้คนมีมิตรไมตรี และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายที่น่าสนใจและนักท่องเที่ยวอยากเรียนรู้
9. มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมากและน่าสนใจไปเยือน
10. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น การปั่นสังคโลก การทำขนมไทย การประดิษฐ์ตัวไม้
11. มีภาษาพูดสุโขทัย อักษรสุโขทัย ที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น

จุดอ่อน

1. สภาพแหล่งท่องเที่ยวบางจุดเสื่อมโทรมไม่ได้รับการพัฒนา
2. สภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ไกลจากกรุงเทพซึ่งเป็นเมืองหลวงในปัจจุบัน
3. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติค่อนข้างห่างไกลและยังไม่ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวมากนัก

อุปสรรค

1. นโยบายการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานได้ต่อเนื่อง

2. ผู้นำชุมชนเปลี่ยนแปลงไปตามวาระจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนงานและขาดความต่อเนื่องในการบริหาร
3. สภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะอากาศโลก

โอกาส

1. เกิดการลงทุนระหว่างประเทศในเรื่องของเส้นทางการคมนาคมทางบกและทางอากาศที่เชื่อมโยงเข้าสู่ประเทศกลุ่มอาเซียน (ASEAN)
2. กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตผลักดันให้นักท่องเที่ยวสนใจสุขุทัยมากขึ้น
3. การเปิดประเทศและการเข้าสู่อาเซียน (ASEAN) เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้ได้รับการพัฒนาประเทศในทุกๆ ระบบ
4. จังหวัดสุขุทัยได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้นแบบของประเทศไทย

5.1.3 รูปแบบและวิธีการจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบทการเป็น มรดกโลก ระหว่างเมืองหลวงพระบางกับชุมชนเมืองเก่า

การจัดการท่องเที่ยวในฐานะการเป็นเมืองมรดกโลกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว และเมืองเก่า จังหวัดสุขุทัย ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลกนั้นมีการจัดการการท่องเที่ยวที่อยู่ภายใต้ระเบียบขององค์การยูเนสโก มีความสำคัญในฐานะการเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่บอกเอกลักษณ์และตัวตนได้อย่างชัดเจน การเป็น “แหล่งมรดกโลก” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญยิ่งของประเทศ และได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลก จึงทำให้เมืองโบราณเหล่านี้เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์และพื้นที่ใกล้เคียงมากมาย

อย่างไรก็ตาม หากวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้นแบบของเมืองหลวงพระบางจากการเป็น “แหล่งมรดกโลก” ได้ถูกพัฒนาขึ้นให้เป็น “เมืองมรดกโลกที่มีชีวิต” จะส่งผลให้ชุมชนเมืองเก่าเกิดการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่สำคัญทั้ง 7 ด้าน อันได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักแรม ด้านสินค้าของที่ระลึก ด้านสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านนโยบายการท่องเที่ยว ภายใต้เงื่อนไขการเป็นเมืองมรดกโลกที่เน้นคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Value) คุณค่าทางสังคม (Social Value) คุณค่าทางศิลปกรรม (Aesthetic Value) ในประเด็นเรื่องด้านแหล่งท่องเที่ยวในความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนและนักท่องเที่ยว ได้เสนอแนวคิดพอสรุปวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างซาบซึ้งและถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น มีมัคคุเทศก์นำเที่ยวชม มีบริการ Audio guide

<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาและซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญให้ใกล้เคียงกับสภาพจริง ● พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและอยู่ในคุณภาพที่ดีสามารถใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน ● รมรงค์สร้างความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก ● เน้นเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเมืองมรดกโลกอย่างเคร่งครัด ● รูปแบบการท่องเที่ยวต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวได้ ● ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของมรดกโลก 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาและซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างดี แต่งบประมาณมีจำนวนจำกัด ● สิ่งอำนวยความสะดวกมีพอเพียงสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในบางจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยว ● นักท่องเที่ยวไทยขาดจิตสำนึกที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ชาติความรู้ ชาติการแสวงหา ● ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเป็นส่วนเกินมากกว่าเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวอันทรงคุณค่า ● รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมีหลากหลายแต่ไม่ได้ความนิยมมากนัก ● ขาดความปลอดภัยในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องอุปสรรคการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลและน่ากลัว ● แหล่งท่องเที่ยวยังขาดงบประมาณในการพัฒนา ● ชุมชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก ● หน่วยงานในพื้นที่มุ่งพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานในชุมชนก่อน ● ระดับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนยังไม่มากนักและขาดการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการในเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก
--	--

2.ด้านที่พักแรม

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างมือนพักแรมต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ที่ทางภาครัฐกำหนด ภายใต้เงื่อนไขของห้องการมรดกโลก ● ผู้ประกอบการที่พักแรมต้องปฏิบัติตามกฎ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการลงทุนสร้างที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวจากนายทุนค่อนข้างมาก ● รูปแบบการสร้างที่พักแรมมุ่งเน้นความหลากหลายตามแบบการก่อสร้างแบบ

<p>ระเบียบ กติกา ที่ทางภาครัฐกำหนด ภายใต้เงื่อนไขของห้องการมรดกโลก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บ้านของประชาชนถ้ามีการสร้าง ปรับปรุง ต่อเติม เปลี่ยนแปลง ดัดแปลงใดๆต้อง ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ที่ทางภาครัฐกำหนด ภายใต้เงื่อนไขของห้องการมรดกโลก ● สภาพที่อยู่อาศัยบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น แสดงตัวตนความเป็นลาวอย่าง แท้จริง ● การออกแบบที่พักแรมสำหรับ นักท่องเที่ยวมีหลากหลายลักษณะ ตาม ความต้องการของนักท่องเที่ยว ● ราคาที่พักแรมมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของที่พักแรม สิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบการให้บริการ 	<p>สมัยใหม่ โดยขาดความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่สอดคล้องและกลมกลืนกันทั้ง ระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บ้านเรือนของประชาชนในปัจจุบันมี หลากหลายลักษณะทั้งแบบดั้งเดิม และแบบ สมัยใหม่ ● ที่พักแรมมีภาวะการแข่งขันสูง โดยเน้นใน เรื่องของราคามากกว่าคุณภาพ
--	---

3. ด้านสินค้าของที่ระลึก

รูปแบบและวิธีการพัฒนา เมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนา ชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● มีสินค้าพื้นเมืองที่แสดงถึงเอกลักษณ์ เช่น ผ้า ทอลายดอกแก้ว (ลายที่ใช้ในราชสำนักลาว) ผ้า ปักมือ เครื่องเงิน ● สินค้าชุมชนที่เน้นสะท้อนความเป็นตัวตนของ ชนชาติลาว เช่น ชุมชนบ้านช่างไห ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ● สินค้าอาจยังไม่หลากหลายมากนักมีเฉพาะ สินค้าที่เน้นคุณค่าทางวัฒนธรรม ● ต้องพัฒนาหรือยกระดับสินค้าโดยองค์กรของ ชาติจะทำให้เกิดคุณค่าและควรทำให้สินค้า ได้รับรองคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● สินค้าพื้นเมืองที่เน้นความเป็นท้องถิ่น เช่น สังคโลก ขนของผาก ตูไม้สัก ผลิตภัณฑ์จาก ไม้ และผ้าทอพื้นเมือง ● สินค้าในพื้นที่มีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่ สินค้าจากภูมิภาคอื่นๆจะถูกนำมาจำหน่าย ปะปนกับสินค้าพื้นเมือง ● มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง มีการให้สัญลักษณ์เพื่อยกระดับสินค้าอย่าง ต่อเนื่อง ● สินค้าของจังหวัดสุโขทัยได้รับการยอมรับใน ระดับประเทศและมีชื่อเสียง เช่น ทองสุโขทัย ผ้าทอบ้านนาตันจัน ผ้าหมักโคลน ผ้าทอ สุโขทัย

4.ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● วิถีชีวิตที่เรียบง่ายคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ● ผังเมืองได้รับการจัดโซนอย่างชัดเจน เช่น โซนเมืองเก่า โซนเมืองใหม่ ● มีกิจกรรมตักบาตรข้าวเหนียวตอนเช้าที่เป็นวัฒนธรรมเมืองที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ตามกระแสการโฆษณาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ● ประเพณีโบราณ เช่น วันสงกรานต์แห่นางสังขาร ประเพณีสงฆ์นำพระบาง ประเพณีทำบุญต่างๆ ยังได้คงถูกสืบทอดได้อย่างเหนียวแน่น ● รูปแบบอาหารการกิน ยังกลิ่นอายความเป็นชนชาติลาว เช่น ผอลาว ข้าวเป็ยก สลัดลาว แต่สำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารยังมีต้องคิดประดิษฐ์อาหารสำหรับนักท่องเที่ยวอยู่ เช่น บุฟเฟ่ต์ลาว ● สังคมการค้าเปลี่ยนแปลงมักขายของให้นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นระบบรอที่พึ่งพากำลังการซื้อของนักท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ● วิถีชีวิตเป็นสังคมเมืองที่ได้รับแนวคิดจากวัฒนธรรมตะวันตก ● สังคมเมืองเป็นสิ่งที่ทำให้คนเมืองเก่าเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่บางอย่างก็ยังคงมีความสัมพันธ์ทางสังคมแน่นแฟ้นอยู่ เช่น ประเพณีสำคัญทางศาสนา งานบวชพระ งานศพ งานบุญต่างๆ ● วิธีการดำรงชีวิตอาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมีนายทุนเข้ามาทำธุรกิจในจังหวัดมากขึ้น เช่น การเกิดขึ้นของซูเปอร์สโตร์ โดยคนมองข้ามการเลือกซื้อสินค้าในตลาดสด ● เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การย้ายถิ่นที่อยู่ สังคมเมืองเข้าไปเปลี่ยนแปลงวิถีดั้งเดิม

5.ด้านสิ่งแวดล้อม

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● น้ำเสียเริ่มเกิดขึ้น ● ถึงจะมีขยะในเมืองมากขึ้น แต่องค์การคุ้มครองและพัฒนาตัวเมือง ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐมีระบบการจัดการขยะ ● อากาศร้อน จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> ● น้ำตามลำคลองแม่ลำพันแห้งลงเรื่อยๆ ● ขยะในเขตเมืองเก่าถูกจัดการโดยเทศบาลตำบลเมืองเก่า ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ● อากาศร้อนจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ● การจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก ได้รับการดูแลจากกรม

<ul style="list-style-type: none"> ● ความเจริญอาจส่งผลต่อการสูญเสียป่า เช่น การตัดต้นไม้เพื่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ ● สภาพภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางเป็นไปอย่างดั้งเดิม เนื่องจากเมืองทั้งเมืองไม่ได้รับอนุญาตให้กลุ่มนายทุนต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจ ร้านค้า ร้านอาหาร คนลาวยังต้องประกอบธุรกิจภายใต้เงื่อนไขของมรดกอย่างเคร่งครัดส่งผลให้สภาพเมืองยังคงมีเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมที่สอดคล้องและผสมกลมกลืนกันได้อย่างลงตัว เรียกว่าเป็นต้นแบบเมืองมรดกโลกที่มีชีวิตของกลุ่มประเทศอาเซียน 	<p>ศิลปกรรมเป็นอย่างดีและเรียกได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่งดงามถูกจัดระเบียบเรื่องของพื้นที่ได้อย่างลงตัวเมื่อเทียบกับ สปป.ลาว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สภาพเมืองเก่าสุโขทัย เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมตะวันตกมากยิ่งขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านค้าจากต่างประเทศอยู่ร่วมกับชุมชน อยู่ร่วมกับพื้นที่มรดกโลก และมีได้ถูกจัดโซนแต่อย่างใด
---	--

6. ด้านนโยบายการท่องเที่ยว

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สถานการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทาง เช่น บริการข้อมูลการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง การให้ข้อมูลโดยมัคคุเทศก์นำเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรัฐบาลลาว ● กระแสโลกยุคอินเทอร์เน็ต และยุคโลกาภิวัตน์ การเชื่อมต่อข้อมูลทั่วโลกแบบออนไลน์ ● การพูดแบบปากต่อปาก (Word of mouth) ระหว่างนักท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ● โทรภาพ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ โบชัวร์แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบทบาทประชาสัมพันธ์เมืองหลวงพระบาง ● การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากรัฐบาลทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางอย่างไม่ขาดสาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ได้รับการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สื่อสิ่งพิมพ์ท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ● การพูดแบบปากต่อปาก (Word of mouth) ระหว่างนักท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ● กระแสโลกยุคอินเทอร์เน็ต และยุคโลกาภิวัตน์ การเชื่อมต่อข้อมูลทั่วโลกแบบออนไลน์ ● แนวคิดทางการตลาดมีความหลากหลายที่กระตุ้นการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ● มีสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยโดยเฉพาะ

7. ด้านนโยบายการท่องเที่ยว

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเมืองหลวงพระบาง	สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองเก่า
<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นการอนุรักษ์พื้นที่เมืองหลวงพระบางอย่างเป็นระบบและสร้างกระแสความเป็น “มรดกโลกที่มีชีวิต” อย่างชัดเจน ● สร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในสังคมเมืองหลวงพระบางภายใต้แนวคิด “ปกป้องรักษาและเอื้อให้มีคุณค่า” ● ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่อนุรักษ์อย่างต่อเนื่องโดยออกกฎ ระเบียบ และกฎหมายว่าด้วยการสร้างบ้าน หรือที่อยู่อาศัย ภายใต้เงื่อนไขมรดกโลกให้สอดคล้องและกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมลาวอย่างเคร่งครัด ● สร้างความเข้าใจให้คนในพื้นที่เมืองหลวงพระบางในเรื่องพื้นที่มรดกโลก ทำให้คนสามารถรับรู้ เข้าใจ ปรับตัว และยอมรับได้ ● ภาครัฐสะท้อนแนวคิดความเป็นลาว สร้างกระแสความภาคภูมิใจในความเป็นลาว ผ่านกระแสสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการท่องเที่ยว ● พรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีนโยบายดูแลวิถีชีวิตคนลาว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมการท่องเที่ยวสุโขทัย โดยหน่วยงานภาครัฐบาล และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ● สร้างกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ● สร้างภาพลักษณ์ “สุโขทัย รุ่งอรุณแห่งความสุข” ● พยายามดึงนักท่องเที่ยวกระจายไปยังเมืองศรีสัชนาลัยและจังหวัดกำแพงเพชร เนื่องจากทั้ง 3 แห่งขึ้นทะเบียนมรดกโลกกลุ่มเดียวกัน ● มุ่งสร้างวิถีชีวิตวัฒนธรรมและนโยบายการท่องเที่ยวสุโขทัยเป็นสังคมเมืองปิด ไม่มีแหล่งสถานเริงรมย์ที่รองรับนักท่องเที่ยว ● นโยบายการบริหารการท่องเที่ยวไม่ได้ออกแบบโครงการพื้นฐานเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ● นโยบายส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น เปิดตัวตลาดปसान ตลาดโบราณ เป็นต้น

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก : แนวความคิดเห็นของผู้มีส่วนจัดการของชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัยนั้นเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงด้านวัฒนธรรมกล่าวคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เพราะการเป็นเมืองมรดกโลก (World Heritage) หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเป็นเลิศในระดับสากล เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่ง มรดกโลก ความหมายของ “มรดกโลก” ไว้ว่า “หมายถึงมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเป็นเลิศในระดับสากล เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งมรดกโลกแล้ว ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใด ถือได้ว่าเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติทั้งปวงในโลก” พันธกรณีของรัฐภาคี ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติการกำหนดมาตรการเพื่อการศึกษาวิจัยการปกป้องคุ้มครองการอนุรักษ์และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติและละเว้นการดำเนินการใดๆ ที่อาจจะทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของรัฐภาคีอื่นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมการรักษาและปกป้องสมบัติทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของโลกเป็นความจำเป็นและเป็นภารกิจร่วมกันของมนุษยชาติทั่วโลกเป็นเหตุให้องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ทั้งเมืองหลวงพระบางและเมืองเก่าสุโขทัยต่างอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการต้องเข้าเกณฑ์อย่างน้อย 1 ใน 4 ข้อ กล่าวคือ

(1) เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในการเป็นตัวแทนของวิวัฒนาการสำคัญๆ ในอดีตของโลก เช่น ยุคสัตว์เลื้อยคลาน ยุคน้ำแข็ง เป็นต้น

(2) เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในการเป็นตัวแทนของขบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางธรณีวิทยาหรือวิวัฒนาการทางชีววิทยา และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่กำลังเกิดอยู่ เช่น ภูเขาไฟ เกษตรกรรมขั้นบันได เป็นต้น

(3) เป็นแหล่งที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์หายากเป็นพิเศษ เช่น แม่น้ำ น้ำตก ภูเขา เป็นต้น

(4) เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่หายากหรือที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย แต่ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกถือว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ ซึ่งการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกนอกจากจะเป็นเมืองที่แสดงให้เห็นคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรมในอดีตแล้ว ยังเป็นเมืองวัฒนธรรมที่มีพลังแห่งการพัฒนาแต่การที่วัฒนธรรมไม่มีพลังเพราะสังคมได้รับการสื่อความหมายของคำว่าวัฒนธรรมในรูปแบบที่ไม่มีพลัง วัฒนธรรมจะมีพลังในการพัฒนา อยู่ที่เข้าใจความหมายของคำว่าวัฒนธรรม ความเข้าใจเป็นพลังหรืออำนาจอันยิ่งใหญ่ตามแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2538) นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่มรดกโลกนักท่องเที่ยวยังต้องปฏิบัติตนดังที่ฉลาดชาย รมิตานนท์ (อ้างในสินธุ์ สุโรบล,

2546) ได้เสนอเอาไว้ว่า การท่องเที่ยวที่ดี จะต้องไม่ทำลายศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ไม่มองศิลปวัฒนธรรมว่าเป็นสินค้า และเอื้ออำนวยต่อการดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากมาย ซึ่งมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและได้รับความรู้จากการศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวและกลุ่มภาคประชาชนคงต้องตระหนักในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตน หากทุกกลุ่มรักษากฎ กติกา และยึดระเบียบปฏิบัติได้ดีแล้ว เมืองมรดกโลกที่เคยไร้ชีวิต อาจกลับคืน เมืองมรดกโลกที่มีชีวิตอีกครั้งสร้างทุกภาคส่วนใช้วิถีเชิงสร้างสรรค์ วางแผน เมือง หรือ ออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และสร้าง รื้อถอน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แหล่งท่องเที่ยวภายใต้เงื่อนไขบริบทมรดกโลกอย่างจริงจัง โดยประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าร่วม ในกระบวนการวางแผน ดำเนินการ ปฏิบัติ และประเมินผล ตลอดจนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ซึ่งจะต้องจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่โดยการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลแห่งกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระแสการอนุรักษ์ควบคู่กันไป จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก่อประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้บริบทการเป็นเมืองมรดกโลก : แนวความคิดเห็นของผู้มีส่วนจัดการของชุมชนเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับเมืองหลวงพระบาง

1. ควรเน้นออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางให้มีชีวิตยิ่งขึ้น
2. ควรรณรงค์ใช้จักรยานเพื่อลดมลพิษ และการเดินทางท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางโดยจักรยานเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยว ภาครัฐควรจัดให้มีช่องทางจักรยานและป้ายแสดงเส้นทางจราจร
3. ควรแก้ไขปัญหายขยะอย่างเร่งด่วน
4. ยกระดับคุณภาพอาหารพื้นเมืองให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานสากล
5. การยกระดับสินค้าของที่ระลึกโดยเฉพาะผ้าทอมือของเมืองหลวงพระบางเป็นแนวคิดที่ดี และควรยกระดับสินค้าประเภทอื่นๆร่วมด้วย

สำหรับเมืองเก่าสุโขทัย

1. ควรมีการประเมินความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองเก่าสุโขทัยในเรื่องการท่องเที่ยว
2. ควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จะส่งผลทำให้เมืองเก่าสุโขทัย เป็นแหล่งท่องเที่ยว “มรดกโลกที่มีชีวิต” เช่นเดียวกับเมืองหลวงพระบาง
3. ควรออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนพื้นถิ่น เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวขึ้นสังคโลก
4. ภาคประชาชนและผู้ประกอบการควรได้รับการอบรมเรื่องการจัดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
5. ภาครัฐอาจต้องจัดระเบียบการสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว หรือกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับเมืองเก่าสุโขทัย